

WSPÓŁCZESNE WYZWANIA W KRYMINALISTYCE

**Prawa człowieka, technologie
i interdyscyplinarność**

redakcja naukowa

**Bartosz Błaszczak, Mieczysław Goc
Henryk Malewski, Irena Malinowska**

AUTORZY

Piotr Bączek
Elżbieta Bednarek
Bartosz Błaszczak
Agata Błazewicz
Janusz Bryk
Patrycja Chmielewska
Marcin Czosnek
Marta Czosnek
Agnieszka Dalecka-Werpachowska
Beata Daniszewska
Thorsten Floren
Marek Fryšták
Mieczysław Goc
Ewa Gruza
Agnieszka K. Grzegorzewska
Maria João Guia
Thomas E. Gundlach
Rafał Guzowski
Piotr Herbowski
Klaudia Jaszcza
Michał Karyński
Katarzyna Julia Kowalska
Jacek Kudła
Vidmantas Egidijus Kurapka
Martin Laca
Annika Lall
Marta Łaszc
Henryk Malewski
Irena Malinowska

Snieguolė Matulienė
Adam Mazurek
Jozef Metenĸo
Miriam Metenĸová
Mariusz Michalski
Anna Mocarska
Przemysław Olzak
Ewa Pachura
Kipouràs Pávlos
Karolina Pioruńska
Magdalena Popławska
Sylvia Przygocka
Paweł Rudnicki-Velasquez
Valery Shepitko
Agnieszka Sieńko
Aleksandra Siewert
Jerzy Sitkowski
Lauryna Skardžiūtė
Wiktoria Skórzewska
Dariusz Szydłowski
Ilona Tamelė
Magdalena Urbanowicz
Małgorzata Warowna-Grzeńkiewicz
Elżbieta Ważna
Damian Wąsik
Natalia Wąsik
Renata Włodarczyk
Milena Zajkowska
Magdalena Zubańska

WSPÓŁCZESNE WYZWANIA W KRYMINALISTYCE

**Prawa człowieka, technologie
i interdyscyplinarność**

redakcja naukowa
Bartosz Błaszczak, Mieczysław Goc
Henryk Malewski, Irena Malinowska

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Pomorską Szkołę Wyższą w Starogardzie Gdańskim

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Wyższą Szkołę Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu

Stan prawny na 30 czerwca 2025 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Jerzy Kasprzak

Wydawczyni
Monika Pałowska

Redaktorka prowadząca
Paulina Staniszevska-Chudzik

Opracowanie redakcyjne
Anna Kunz

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawoLubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8390-928-8
ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIIS TREŚCI

Przedmowa.....	11
-----------------------	-----------

Część pierwsza **PRAWA CZŁOWIEKA W KONTEKŚCIE ZWALCZANIA** **PRZESTĘPCZOŚCI**

Agnieszka Dalecka-Werpachowska

Między lojalnością a prawdą – przyczyny i skutki składania fałszywych zeznań	17
---	-----------

Thorsten Floren

The Protection of Human Rights in the Context of the Use of the Polygraph in German Criminal Law.....	35
--	-----------

Maria João Guia

Criminology: A Science Shading the Way to Human Rights Compliance	47
--	-----------

Katarzyna Julia Kowalska

Postępowanie poekspozycyjne dostępne dla funkcjonariuszy Policji po możliwym kontakcie z HIV w związku z pełnioną służbą – obecny stan prawny	65
--	-----------

Mariusz Michalski

Standardy ochrony prawnej policjantów w wybranych państwach Unii Europejskiej – między efektywnością służby a prawami funkcjonariusza	77
--	-----------

Część druga
ROLA INSTYTUCJI W PROCESIE ZWALCZANIA
PRZESTĘPCZOŚCI

Piotr Bączek

Zagrożenia dezinformacyjne w dokumentach strategicznych III RP oraz w pracach ośrodka prezydenckiego	95
---	-----------

Janusz Bryk, Rafał Guzowski

Model kształcenia w zakresie kryminalistyki w Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu	119
---	------------

Marta Czosnek, Marcin Czosnek

Prokuratura Europejska – <i>gamechanger</i> w unijnym systemie ścigania przestępczości transgranicznej?	143
--	------------

Ilona Tameł

The Role of Internal Investigations in Corporate Criminal Law: Methodology and Challenges	177
--	------------

Część trzecia
KRYMINALISTYKA I EKSPERTYZA SĄDOWA

Ewa Gruza

Sądowa ocena opinii biegłych	205
---	------------

*Mieczysław Goc, Vidmantas Egidijus Kurapka, Snieguolė
Matulienė, Thomas E. Gundlach, Valery Shepitko, Henryk Malewski*

Insights from the Panel Discussion of the 20th Congress 'Criminalistics And Forensic Expertology: Science, Studies, Practice' on the European Common Criminalistics (Forensic) Space: A Phantom, a Goal (Aspiration) or Reality?.....	221
---	------------

Jozef Meterňko, Miriam Meterňková

Criminalistic Tactics: Theory and System	245
---	------------

Część czwarta
TECHNIKI DOCHODZENIOWO-ŚLEDCZE

<i>Jacek Kudła</i> Programy szpiegujące w taktyce kryminalistycznej	267
<i>Martin Laca</i> Tactics of Interrogation Based on Nonverbal Communication Cues	289
<i>Irena Malinowska, Bartosz Błaszczak, Aleksandra Siewert</i> Zaginienia ludzi – psychologiczne i kryminalistyczne aspekty sprawców i działań poszukiwawczych	299
<i>Ewa Pachura</i> Falszywy obraz śmierci – kryminalistyczna analiza pozorowanego zgonu	333
<i>Dariusz Szydłowski, Wiktoria Skórzewska</i> Czynności techniczno-kryminalistyczne w trakcie okazania na przykładzie województwa śląskiego w latach 2020–2024	377
<i>Milena Zajkowska</i> Modus Operandi in Female-Perpetrated Homicides in Poland: An Empirical Study	391

Część piąta
KRYMINALISTYKA A NOWE TECHNOLOGIE

<i>Kipouràs Pàvlos</i> Variations of Graphic Skill in Handwriting.....	429
<i>Annika Lall</i> Contemporary Technologies and Artificial Intelligence in Criminalistics and Forensics.....	437

Magdalena Zubańska

Postęp technologiczny a rozwój kryminalistyki oraz nowych form zagrożeń – problem wzajemnych relacji i wyzwanie dla identyfikacji	461
--	------------

Część szósta

KRYMINALISTYKA A ANALIZA BIOLOGICZNA

Marek Fryšták

Scent Traces as Evidence in Criminal Proceedings: Reflections on the Czech Constitutional Court's Decision	479
---	------------

Klaudia Jaszcza, Agnieszka K. Grzegorzewska

Analiza ekspresji genów w materiale biologicznym pochodzenia ludzkiego i zwierzęcego (cebulka włosa, pióro, ślina, krew) z wykorzystaniem zestawu Phire Animal Tissue Direct PCR Kit (Thermo Fisher Scientific).....	493
---	------------

Klaudia Jaszcza, Agnieszka K. Grzegorzewska

Analiza międzygatunkowych różnic w obrazie krwi w dochodzeniu kryminalistycznym.....	517
---	------------

Damian Wąsik

Oględziny wyrobów medycznych w sprawach karnych o błędy w sztuce lekarskiej.....	531
---	------------

Renata Włodarczyk

Entomologiczne wsparcie w procesie ustaleń medyka sądowego.....	549
--	------------

Część siódma

KRYMINALISTYKA W OBSZARZE PRAWA KARNEGO

Agnieszka Sieńko, Agata Błażewicz, Magdalena Popławska, Beata Daniszewska, Karolina Pioruńska, Anna Mocarska, Patrycja Chmielewska, Przemysław Olzak, Paweł Rudnicki-Velasquez, Sylwia Przygocka, Elżbieta Bednarek, Jerzy Sitkowski, Małgorzata Warowna-Grześkiewicz, Adam Mazurek, Magdalena Urbanowicz, Marta Łaszcz, Michał Karyński

Przeciwdziałanie przestępczości farmaceutycznej stanowiącej zagrożenie dla zdrowia społeczeństwa – wyniki badań analitycznych Narodowego Instytutu Leków 583

Piotr Herbowski

Kontrola operacyjna – w obliczu nowych wyzwań i zagrożeń..... 627

Elżbieta Ważna

Kryminalistyka a nielegalne operacje finansowe – metody wykrywania i przeciwdziałania 643

Część ósma

KRYMINALISTYKA WOBEC ZAGROŻEŃ ZDROWIA PUBLICZNEGO I SYSTEMÓW INFORMACYJNYCH

Natalia Wąsik

Metody dowodzenia przestępstw związanych z produkcją i wprowadzaniem do obrotu żywności szkodliwej dla zdrowia lub życia człowieka 659

Snieguolė Matulienė, Henryk Malewski, Lauryna Skardžiūtė

The Lithuania Integrated Criminal Procedure Information System: Opportunities and Challenges..... 679

O Redaktorach naukowych..... 699

PRZEDMOWA

Monografia, którą oddajemy do rąk Czytelników, stanowi interdyscyplinarne opracowanie aktualnych wyzwań stojących przed współczesną kryminalistyką — ukierunkowane na integrację nowoczesnych technologii, refleksji dotyczącej ochrony praw człowieka i standardów etycznych w praktyce procesowej.

Kryminalistyka jako nauka stosowana dynamicznie ewoluuje, integrując wiedzę z zakresu biologii molekularnej, chemii analitycznej, psychologii śledczej, informatyki sądowej, kryminologii oraz prawa konstytucyjnego i karnego. Jej struktury metodologiczne oparte są na empirycznych procedurach identyfikacyjnych, interpretacyjnych i rekonstrukcyjnych, które funkcjonują w ramach aksjologicznych i normatywnych uwarunkowań procesu karnego. Obserwujemy coraz szersze wykorzystanie technologii cyfrowych, algorytmów sztucznej inteligencji, biometrii i narzędzi eksploracji danych, co skutkuje zmianą paradygmatu prowadzenia postępowań przygotowawczych i sądowych. Jednocześnie rośnie znaczenie współpracy z naukami społecznymi humanistycznymi, które umożliwiają dogłębną analizę zachowań sprawczych, wiktymizacji oraz psychologii procesowej.

Postępujące zmiany cywilizacyjne oraz intensyfikacja wyzwań społeczno-prawnych wymuszają redefinicję funkcji kryminalistyki w nowym kontekście technologicznym i instytucjonalnym. Ugruntowana w tradycji analizy śladów i materiału dowodowego, dyscyplina ta dziś rozszerza swoje granice o obszary medycyny sądowej, komunikacji niewerbalnej, audytów operacyjnych, oceny wiarygodności zeznań oraz detekcji mikrośladów. Celem niniejszej monografii jest ukazanie aktu-

alnego stanu badań oraz kierunków dalszego rozwoju kryminalistyki w duchu interdyscyplinarności, transparentności i odpowiedzialności społeczno-prawnej.

Monografia została przygotowana i opublikowana z okazji 21. Międzynarodowego Kongresu *Kryminalistyka i Ekspertologia Sądowa: Nauka, Studia, Praktyka*, który odbył się pod Patronatem Honorowym Komendanta Głównego Policji. Wydarzenie to, skupiające wybitnych przedstawicieli środowisk akademickich, eksperckich oraz praktycznych z kraju i z zagranicy, stało się inspiracją do opracowania całościowego spojrzenia na problemy, potencjał i ewolucję współczesnych badań kryminalistycznych.

Zgromadzone w publikacji teksty ukazują zróżnicowane aspekty praktyki śledczej, operacyjnej i analitycznej – od badań nad dezinformacją i funkcjonowaniem służb specjalnych, przez zagadnienia mobbingu i manipulacji zeznań, po rozważania nad granicami kontroli operacyjnej, odpowiedzialnością ekspercką oraz standardami ochrony funkcjonariuszy.

W wielu artykułach wyraźnie zarysowano dylematy etyczno-prawne w zakresie stosowania środków przymusu oraz technik inwigilacyjnych.

Ważny głos w dyskusji stanowią analizy dotyczące wykorzystania nowoczesnych technologii: systemów identyfikacji DNA, zestawów PCR, technik analizy mikrośladów, narzędzi biologii molekularnej oraz algorytmów predykcyjnych. Uwzględniono także tematykę międzygatunkowych różnic w profilach krwi, entomologii sądowej, analizy zapachowej oraz metod cyfrowego rozpoznania wzorców zachowań. Wśród badań znalazły się także refleksje nad metodologią przesłuchań, komunikacją pozawerbalną i prowadzeniem dochodzeń wewnętrznych w instytucjach publicznych i korporacyjnych.

Odrębne miejsce poświęcono problematyce zaginięć osób — zarówno w kontekście ucieczek, przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, samobójstw, jak i zaburzeń psychicznych oraz traum rodzinnych. Zaprezentowano typologiczne podejścia do poszukiwań, techniki identyfikacyjne

oraz międzynarodowe standardy koordynacji działań, ukazujące wagę interdyscyplinarnej współpracy pomiędzy kryminalistyką, psychologią kryzysową, systemami informacyjnymi i organami ścigania.

Zagadnienia transgraniczne, takie jak funkcjonowanie Prokuratury Europejskiej, wspólna przestrzeń europejskiej kryminalistyki oraz integracja systemów informacji procesowej, stanowią istotny komponent monografii. Część autorów podejmuje również tematykę *modus operandi* kobiet sprawczyń zabójstw, procedur poekspozycyjnych w służbach mundurowych oraz relacji pomiędzy rozwojem technologii a gwarancjami praw człowieka, w tym kontekstem stosowania wykrywaczy kłamstw.

Monografia prezentuje kryminalistykę jako dziedzinę nowoczesną, innowacyjną i społecznie odpowiedzialną, zakorzenioną w standardach konstytucyjnych oraz europejskich gwarancjach procesowych. Wyrażamy nadzieję, że zawarte w niej treści staną się impulsem do dalszych badań, dyskusji akademickiej oraz praktycznego doskonalenia działań w obszarze zwalczania przestępczości, bezpieczeństwa publicznego i ochrony praw jednostki.

Redaktorzy

Część pierwsza

**PRAWA CZŁOWIEKA W KONTEKŚCIE
ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI**

Agnieszka Dalecka-Werpachowska

MIĘDZY LOJALNOŚCIĄ A PRAWDĄ – PRZYCZYNY I SKUTKI SKŁADANIA FAŁSZYWYCH ZEZNAŃ

Jednym z kluczowych fundamentów wymiaru sprawiedliwości jest prawda. To właśnie dążenie do ustalenia prawdy stanowi nadrzędny cel każdego postępowania. Niniejszy artykuł prezentuje wyniki badań cząstkowych, polegających na analizie akt 48 spraw karnych prowadzonych w zakresie czynów zakwalifikowanych z art. 233 k.k.¹ – zakończonych prawomocnie w latach 2020–2024 w trzech Sądach Rejonowych: w Tczewie, Sopocie oraz Gdańsku-Południe w Gdańsku. Analizie poddano akta spraw, ze szczególnym uwzględnieniem deklarowanej przez sprawców motywacji, rodzaju postępowań, w których nastąpiło fałszywe zeznanie lub oświadczenie, a także skutków, jakie działania te wywarły na dalszy bieg sprawy.

Zasada prawdy materialnej została wyrażona w obowiązujących procedurach w art. 4 Kodeksu postępowania cywilnego², który zobowiązuje strony i uczestników postępowania do dokonywania czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawania wyjaśnień co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek. Zasada prawdy obiektywnej wyrażona została w art. 7 Kodeksu postępowania

¹ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2025 r. poz. 383), dalej: k.k.

² Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 ze zm.).

administracyjnego³, zgodnie z którym w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Zgodnie z art. 2 § 2 k.p.k.⁴ podstawę wszelkich rozstrzygnięć w postępowaniu karnym powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne. Jest to pierwsza z zasad wymienionych w Kodeksie postępowania karnego, co wskazuje jej nadrzędną rolę w systemie zasad procesowych⁵. Organ procesowy nie powinien poprzestawać jedynie na formalnych surogatach prawdy lub fikcjach prawnych, ale przyjmować za podstawę swoich decyzji wyłącznie rzeczywisty stan rzeczy⁶. Choć pojęcie „prawdy” nie ma jednej definicji i jest rozumiane na różne sposoby, w kontekście art. 2 § 2 k.p.k. należy przyjąć jego znaczenie semantyczne. Według słownika języka polskiego prawda to treść zgodna z rzeczywistością – interpretacja faktów, przedstawienie czegoś, co odpowiada obiektywnej rzeczywistości⁷. Zgodnie z treścią art. 2 § 2 k.p.k. dokonane przez organ procesowy ustalenia, stanowiące podstawę rozstrzygnięcia, mają dotyczyć faktów. Jak zasadnie wskazuje się w doktrynie, wykazanie faktów odbywa się w postaci wypowiedzi oznajmujących, twierdzących (zdań), sformułowanych zgodnie z regułami języka, co oznacza, że ustalenie faktów to uznanie jakichś zdań za prawdziwe w sensie logicznym, w wyniku postępowania dowodowego⁸. Zatem decyzje procesowe powinny być oparte na prawdziwych twierdzeniach o faktach.

³ Ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572).

⁴ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 46 ze zm.), dalej: k.p.k.

⁵ A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994, s. 110–111; S. Śliwiński, *Polski proces karny. Zasady ogólne*, Warszawa 1948, s. 10; M. Kurowski [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. I, *Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX 2025, art. 2.

⁶ J. Kosonoga [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. I, *Komentarz do art. 1–166*, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2017, art. 2.

⁷ *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. 3, red. S. Dubisz, Warszawa 2003, s. 852–853.

⁸ W. Plóciennik, *Zasada prawdy materialnej de lege lata i de lege ferenda* [w:] J. Godyń, M. Hudzik, L.K. Paprzycki, *Współczesne wyzwania prawa i procesu karnego*, Warszawa

Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 30.12.2010 r. wskazał, że przez prawdziwe ustalenie faktyczne rozumie się ustalenie, które zostało udowodnione. Udowodnienie zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzonemu jest niemożliwy lub bardzo nieprawdopodobny⁹. W treści uzasadnienia wyroku podkreślono, że sąd, realizując ustawowy postulat poczynienia ustaleń faktycznych odpowiadających prawdzie, ma prawo uznać za wiarygodne zeznania świadka (analogicznie wyjaśnienia oskarżonego) co do niektórych przedstawionych przezeń okoliczności i nie dać wiary tym zeznaniom (wyjaśnieniom) co do innych okoliczności, pod warunkiem że stanowisko sądu w kwestii oceny zeznań świadka (wyjaśnień oskarżonego) zostanie należycie uzasadnione¹⁰. Zdaniem Sądu spełnione przy tym winny być dwa warunki: po pierwsze, obiektywna przekonywalność dowodów, czyli taka ich siła, że każdy normalnie oceniający człowiek nabiera przekonania o prawdziwości danego ustalenia, a po drugie, przekonywalność subiektywna wywołana u organu oceniającego, która winna być całkowita i bezwzględna. Dopóki zatem organ ma zasadne, najmniejsze choćby wątpliwości, dopóty dany fakt nie może być uznany za udowodniony, a więc nie stanowi ustalenia faktycznego, które może być podstawą rozstrzygnięcia¹¹.

Zasada prawdy materialnej obowiązuje wszystkie organy współuczestniczące w wymiarze sprawiedliwości. Przykładem uznania pierwszeństwa zasady prawdy materialnej nad zasadą bezpośredniości jest wyrok Sądu Najwyższy z 17.09.1971 r., w treści którego wskazano, że w sytuacji gdy przeciwko jednemu z oskarżonych postępowanie zostało wyłączone i zawieszone z powodu choroby psychicznej lub innej przeszkody wykluczającej jego stawiennictwo przed Sądem i przesłuchanie na rozprawie, niezbędne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy toczącej się przeciwko pozostałym sprawcom – a więc w sytuacji polegającej na niemożliwości bezpośredniego przeprowadzenia tego dowodu koniecznego dla ustalenia stanu rzeczywistego – należy dać pierwszeństwo zasadzie

2012, s. 87.

⁹ Wyrok SA w Gdańsku z 30.12.2010 r., II AKa 280/10, POSAG 2011/2, poz. 134–162.

¹⁰ Wyrok SN z 14.07.1975 r., Rw 323/75, OSNKW 1975/9, poz. 133.

¹¹ M. Cieślak, *Zagadnienia dowodowe w procesie karnym*, Warszawa 1955, s. 115–120.

prawdy materialnej przed zasadą bezpośredniości, a w konsekwencji uznać za dopuszczalne odczytanie wyjaśnień tego oskarżonego złożonych poprzednio w toku śledztwa¹². Obowiązek wykrycia tego, co naprawdę zaszło i jak w rzeczywistości wyglądają fakty podlegające następnie ocenie prawnej, jest aktualny także na etapie postępowania przygotowawczego. Jego celem jest bowiem dokonywanie wszystkich czynności, które powinny doprowadzić do wyjaśnienia sprawy.

Prawda w tym kontekście nie jest jedynie postulatem etycznym czy celem poznawczym – stanowi warunek konieczny efektywnego działania systemu prawnego. Zadaniem organów wymiaru sprawiedliwości jest ustalenie prawdy materialnej oraz jej ocena w świetle obowiązujących norm. Jak wskazał M. Cieślak, definicja prawdy odnosi się do sądu o rzeczywistości, który musi być z nią zgodny¹³. Dlatego też wszelkie świadome zakłócenie tego procesu – w szczególności poprzez składanie fałszywych zeznań – godzi w sedno wymiaru sprawiedliwości. Świadek jest zaliczany do podstawowych źródeł dowodowych, zaś jego zeznania w danej sprawie stanowią zasadniczy teren operacji dowodowych¹⁴.

Składanie fałszywych zeznań stanowi zatem nie tylko przestępstwo penalizowane na gruncie art. 233 k.k., lecz przede wszystkim zamach na integralność procesu sądowego, podważający zaufanie społeczne do instytucji państwowych. Przedmiotem ochrony tego przepisu jest szeroko rozumiane dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności wartość, jaką jest zapewnienie wiarygodności ustaleń dokonywanych w postępowaniu sądowym lub innym postępowaniu przewidzianym w ustawie, a co za tym idzie, ochrona prawidłowości (trafności) wydawanych orzeczeń¹⁵.

¹² Wyrok SN z 17.09.1971 r., I KR 120/71, OSNPG 1971/12, poz. 242.

¹³ M. Cieślak, *Zagadnienia...*, s. 99.

¹⁴ R. Górecki, *Świadek w postępowaniu przygotowawczym*, Warszawa–Poznań 1987, s. 5.

¹⁵ Postanowienie SN z 1.04.2005 r., IV KK 42/05, OSNKW 2005/7–8, poz. 66; M. Królikowski, W. Zalewski [w:] *Kodeks karny. Część szczególna*, t. III, *Komentarz do artykułów 222–316*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2024, art. 233.

Z tej perspektywy fałszywe zeznanie jawi się jako akt nie tylko bezprawny, ale i społecznie destrukcyjny. Zniszczenie wiarygodności postępowania sądowego niesie ze sobą skutki znacznie wykraczające poza ramy jednej sprawy – prowadzi do utraty zaufania obywateli do instytucji państwowych i do podważenia społecznego poczucia sprawiedliwości. Kłamstwo potrafi skutecznie zniekształcić obraz rzeczywistości, doprowadzić do niesłusznego skazania lub uniewinnienia, odebrania praw, majątku lub dobrego imienia, a czasem nawet całkowitego unicestwienia możliwości dojścia do prawdy.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.k. odpowiedzialności karnej podlega ten, kto składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie. Nieodebranie oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej powoduje, że brak jest ustawowego znamienia strony przedmiotowej przestępstwa¹⁶. Podmiotem tego przestępstwa może być osoba występująca w charakterze świadka, § 4 omawianego przepisu rozszerza odpowiedzialność na biegłych, rzeczoznawców, tłumaczy i specjalistów, natomiast § 6 obejmuje także osoby składające oświadczenia – np. majątkowe lub dotyczące kwalifikacji zawodowych. W każdym z tych przypadków wspólnym mianownikiem jest nadużycie zaufania, jakim obdarzany jest uczestnik postępowania, oraz celowe zatarcie granicy między rzeczywistością a jej zniekształconym obrazem. W przeciwieństwie do wielu przestępstw, których szkodliwość jest natychmiast dostrzegalna, skutki fałszywych zeznań bywają długofalowe, ukryte i niejednokrotnie nieodwracalne.

Nieprawda w rozumieniu art. 233 k.k. ma charakter subiektywny – oznacza to, że zeznanie jest nieprawdziwe, gdy osoba je składająca ma świadomość, że mówi nieprawdę. Choć przepis ten chroni prawdę obiektywną, to jednak odpowiedzialność karna za fałszywe zeznania powstaje tylko wtedy, gdy sprawca świadomie wprowadza w błąd. W przypadku

¹⁶ Wyrok SN z 3.08.2006 r., III KK 133/06, LEX nr 193076.

Publikacja powstała z okazji 21. Międzynarodowego Kongresu „Kryminalistyka i Ekspertologia Sądowa: Nauka, Studia, Praktyka”, który odbył się w Gdańsku w dniach 18–20 września 2025 r.

Opracowanie przedstawia najnowsze kierunki rozwoju kryminalistyki jako nauki stosowanej. Autorzy odnoszą się w nim do aktualnych wyzwań kryminalistyki – od zwalczania przestępczości, poprzez ochronę praw człowieka, aż po wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak sztuczna inteligencja czy analiza śladów.

W książce omówiono m.in.:

- kryminalistyczną analizę pozorowanego zgonu,
- oględziny wyrobów medycznych w sprawach karnych o błędy w sztuce lekarskiej,
- aspekty sądowej oceny opinii biegłych,
- stosowanie programów szpiegujących w taktyce kryminalistycznej,
- kwestie związane z przestępczością farmaceutyczną i żywnościową.

Książka jest przeznaczona dla praktyków – sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, a także naukowców i studentów prawa, kryminologii i bezpieczeństwa publicznego.

9788383909288 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8390-928-8

9 788383 909288

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 249 ZŁ (W TYM 5% VAT)